

Український державний університет залізничного транспорту

Затверджено
на засіданні кафедри економіки
та управління виробничим і
комерційним бізнесом
прот. № від 2024 р.

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

I семестр 2024-2025 навчального року

освітній рівень другий (магістр) галузь знань 07 Управління та адміністрування спеціальність 076 Підприємництво та торгівля освітня програма: - Підприємництво (П)

Команда викладачів:

Лектори: Дейнека О.Г., Крихтіна Ю.О.

Контакти: deyneka@kart.edu.ua тел. 057-730-10-95

kryhtina@kart.edu.ua тел. 057-730-10-46

Години прийому та консультацій: понеділок, середа з 12.40-14.00

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

І семестр 2024-2025 навчального року

Команда викладачів:

Лектори: Дейнека О.Г., Крихтіна Ю.О.

Контакти: deyneka@kart.edu.ua тел. 057-730-10-95

kryhtina@kart.edu.ua тел. 057-730-10-46

Години прийому та консультацій: понеділок, середа з 12.40-14.00

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» - це окрема навчальна і наукова дисципліна, що є невід'ємною, складовою частиною навчального плану спеціальності, в якій спеціально приділено підвищену увагу проблемам, аспектам, законам, принципам, тенденціям, методам, необхідним для освоєння професійними комерсантами з метою ефективної організації та проведення автор наукових проєктів і розробок в сфері бізнесу, в області реалізації товарної продукції та послуг підприємств на вітчизняних, національних і міжнародних ринках.

Методологія та організація наукових досліджень включає в себе проблеми і досягнення в області організації наукових досліджень в економіці та підприємстві з метою виявлення, розкриття і розвитку дослідницьких здібностей і формування творчого потенціалу майбутніх фахівців.

Метою вивчення даної навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є розвиток у студентів навичок науководослідницької діяльності; залучення студентів до наукових знань, готовність і здатність їх до проведення науково-дослідних робіт.

Завдання вивчення дисципліни:

-сприяти поглибленню і закріпленню студентами наявних теоретичних знань дисциплін і галузей науки;

-забезпечити отримання практичних вмінь студентів у проведенні наукових досліджень, аналізі отриманих результатів та вироблення рекомендацій щодо вдосконалення того чи іншого виду діяльності;

-удосконалити методичні навички студентів у самостійній роботі з джерелами інформації та відповідними програмно технічними засобами;

- відкрити студентам широкі можливості для освоєння додаткового теоретичного матеріалу і накопиченого практичного досвіду з їхнього напрямку діяльності.

Мета викладання навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» полягає у оволодіння теоретичними знаннями з питань методології наукових досліджень, формування у студентів навичок постановки наукових задач і їх вирішення на теоретичному і емпіричному рівнях. Формування вміння застосовувати їх у практичній діяльності, організувати дослідницьку діяльність.

Завданням вивчення дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» є теоретична підготовка спеціалістів і магістрів з питань: сутності понять і категорій методологій наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження; вибору об'єктів наукового дослідження; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методик дослідження, їх змісту і принципів розробки; планування науково-дослідних робіт; діалектики як системи принципів; специфіки наукового пізнання; типології методів наукового пізнання; сутності понять синергетики і евристики; змісту та

структури процесу наукового дослідження; оформлення результатів наукових досліджень; визначення економічної ефективності наукових досліджень.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-смыслову компетентність (формування у студентів знань, умінь і навичок, необхідних для успішного оволодіння професійними компетенціями, розширення світогляду студентів у сфері наукових досліджень);

2. Загальнокультурну компетентність (набуття в процесі навчання студентом здатностей аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в галузі наукових досліджень);

3. Соціальну компетентність – здатність жити в соціумі (враховувати інтереси і потреби різних соціальних груп, дотримуватись соціальних норм і правил, співпрацювати з різними партнерами тощо).

4. Навчально-пізнавальну компетентність, що проявляється у: 1) готовності до постійного підвищення освітнього рівня, потребі в актуалізації і реалізації особистісного потенціалу, здатності самостійно здобувати нові знання й уміння, здатності до саморозвитку; 2) здатності переносити знання й уміння з одного виду професійної діяльності в інший, вирішувати проблеми, самостійно і критично мислити;

5. Інформаційну компетентність – здатність до пошуку, обробки, збереження і створення інформаційних ресурсів та обміну ними;

6. Комунікативну компетентність - володіння технологіями усного і письмового спілкування різними мовами, в тому числі й мовою комп'ютерного програмування, включаючи спілкування через мережу Інтернет; наявність розвинутої мови, техніки спілкування (говоріння, слухання); володіння сучасними засобами зв'язку, вміння складати ділові папери та ін.;

7. Компетентність особистісного самовдосконалення - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, здатність до креативного та критичного мислення, підготовленість особистості до самостійного виконання професійних дій, оцінки результатів власної праці.

Чому ви маєте обрати цей курс ?

Цей курс передбачає надання слухачам стартових можливостей та навиків щодо науково-дослідної діяльності в рамках отриманої професії науковця-виробника або науковця-викладача. У програмі інших курсів магістерського рівня зазначене не має місця.

Організація навчання

Цей курс, який вивчається з січня по червень, дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів методології та організації наукових досліджень та практичні рекомендації з його просування в Інтернет мережах.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття на тиждень. Він супроводжується текстовим матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки проекту з просування аканту в соціальних мережах.

Теми курсу **Змістовний модуль 1 Теоретичні основи методології наукових досліджень**

Тема 1. Поняття науки та її нормативне регулювання

Тема 2. Місце та роль наукового аналізу у дослідженні

Тема 3. Методологія наукових досліджень

Тема 4. Методика підготовки і оформлення курсових та магістерських робіт

Змістовий модуль 2. Організація наукового дослідження

Тема 5. Методологія теоретичних досліджень

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукової роботи

Тема 7. Комп'ютерні технології у наукових дослідженнях

Тема 8. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів. Основні вимоги до наукових публікацій

Методологія та організація наукових досліджень

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Практичні заняття з курсу передбачають вивчення прийомів та методів, які дозволять сформувати базу знань, умінь та навичок з питань методології та організації наукових досліджень. Виконання завдань супроводжується зануренням у суміжні дисципліни, що доповнюють теми, та формує у студента інформаційну та комунікативну компетентності.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, навчальний посібник, лекційні матеріали, і, завдання та правила оцінювання курсу.

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії.

Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Лекції та практичні заняття

		Тема лекції		Тема лабораторних, практичних, семінарських занять
21	2	Поняття науки та її нормативне регулювання		
22			2	Пріоритетні напрями розвитку науки в Україні
23	2	Місце та роль наукового аналізу у дослідженні		
24			2	Наукова діяльність та глобалізація науки
25	2	Методологія наукових досліджень		
26			2	Організація науково-дослідної роботи в закладі вищої освіти
27	2	Методика підготовки і оформлення курсових та магістерських робіт		
28			2	Науково-дослідна робота студентів
29	Модульний тиждень			
30	2	Методологія теоретичних досліджень		

31			2	Процес наукового дослідження та його стадії
32	2	Інформаційне забезпечення наукової роботи		
33			2	Підготовка огляду літератури за науковим дослідженням
34	1	Комп'ютерні технології у наукових дослідженнях		
35			3	Підготовка тез доповіді
36	2	Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів. Основні вимоги до наукових публікацій		
Модульний тиждень				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	TS нка
ВІДМІННО – 5	<u>Відмінно</u> – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	
ДОБРЕ – 4	<u>Дуже добре</u> – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	
	<u>Добре</u> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<u>Задовільно</u> - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	
	<u>Достатньо</u> – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	

НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків та дати вам ще один спосіб перевірити свої погляди на питання застосування системного підходу щодо проблем методології та організації наукових досліджень. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 10 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за відвідуваннями (до 3 балів), ступенем залученості (до 7 балів) та стислою презентацією виконаного завдання (до 5 балів).

Максимальна сума становить 15 балів.

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік

- Студент складає залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає екзаменаційний бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Команда викладачів:

Дейнека Олександр Георгійович - (<http://kart.edu.ua/staff/dejneka-og>) – Вчений, спеціаліст у сфері менеджменту організації, управління і реструктуризації залізничної галузі, талановитий педагог.

Освіта: Харківський державний університет, 1973 р., “Географія», географ, викладач географії, кандидат географічних наук (1981). Харківський державний економічний університет, 1997 р., “Фінанси і кредит», економіст. Доктор економічних наук з 2005 року. Дисертацію захистив у спеціалізованій вченій раді Д.064.051.05 при Харківському національному університеті імені В.Н.Каразіна за спеціальністю 08.02.03 - організація управління, планування і регулювання економікою, професор за кафедрою менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на транспорті, тема дисертації «Управління паливно-енергетичним комплексом України», номер диплома ДД 004523. Працював у складі експертних комісій з ліцензування та акредитації вищих навчальних закладів за напрямом “Менеджмент та торгівля” Міністерства освіти і науки України, зокрема секції “Менеджмент і адміністрування”.

Загальний стаж науково-педагогічної роботи понад 45 років.

Дейнека О. Г. є членом двох спеціалізованих вчених рад із захисту докторських та кандидатських дисертацій в Українській державній академії залізничного транспорту та Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна.

О.Г. Дейнека підготував 10 аспірантів та здобувачів, що отримали науковий ступінь кандидата економічних наук та одного доктора наук. Постійно запрошується на опонування кандидатських та докторських дисертацій в інші ВНЗ України, щорічно бере участь в акредитації та ліцензуванні ВНЗ з напрямку «Менеджмент».

Напрямок наукової діяльності: організаційно-управлінські аспекти розвитку базових галузей економіки України, зокрема транспортної, енергетичної та інших.

Автор понад 250 наукових праць. В рамках наукової та навчально-методичної роботи видано та підготовлено до друку 57 методичних робіт: монографії - 16; навчальні посібники з грифом Міністерства освіти і науки України - 11; конспекти лекцій - 7; інші методичні видання - 39; 92 статті у фахових наукових виданнях. Приймав участь у понад 130 вітчизняних та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях.

Нагороди та подяки: За багаторічну працю у вищих навчальних закладах у 2005 році був нагороджений грамотою міністра освіти і науки України, має ряд подяк Державної адміністрації залізничного транспорту, а також у 2011 р. нагороджений ювілейною медаллю «На честь 150-річчя залізничного транспорту України».

Крихтіна Юлія Олександрівна (<http://kart.edu.ua/staff/krihtina-jo>) – доцент кафедри менеджменту і адміністрування УкрДУЗТ. Кандидат економічних наук з 2009 року. Дисертацію захистила у спеціалізованій вченій раді Д.64.820.05 при Українській державній академії залізничного транспорту за спеціальністю 08.00.04-економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), тема дисертації «Розробка економічного механізму ефективності ресурсозбереження на підприємствах транспорту (методичний підхід)», номер диплома ДК 055073. Напрямок наукової діяльності: управління фінансово-економічними ризиками транспортних підприємств при здійсненні логістичної та зовнішньоекономічної діяльності; економічні аспекти публічного управління та врядування.

Загальний стаж науково-педагогічної роботи 24 роки.

Автор понад 85 наукових праць та навчально-методичних розробок.

25 методичних робіт: монографії - 6; навчальні посібники - 3; конспекти лекцій - 6; інші методичні видання – 10.

33 статті у фахових наукових виданнях. Брала участь у 29 вітчизняних та міжнародних наукових і науково-практичних конференціях.

Член галузевої експертної ради (ГЕР) галузі 28 «Публічне управління та адміністрування».

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Ключові компетенції (результати навчання):

Випускник повинен професійно володіти знаннями сукупності загальноосвітніх, базових і профільних дисциплін відповідно до обраної траєкторією освіти в повному обсязі, а саме:

мати уявлення: про методи пошуку джерел, що містять науково-технічну інформацію з теми дослідження і по своїй спеціальності; про стан і динаміку розвитку наукових досліджень в Україні і за кордоном; про еволюцію наукових методів, технологій, операцій, інструментів, використовуваних сучасними дослідниками; про особливості організації наукових досліджень в економіці та комерційної діяльності.

знати: історію, логіку і методологію науки; сучасні підходи до організації дослідницької роботи; структуру наукової діяльності: питання тактики і стратегії; правила і стандарти оформлення науково-дослідницьких робіт; основні методи досліджень; закономірності організації дослідницької діяльності на різних етапах.

вміти: планувати свою індивідуальну науково-дослідницьку діяльність; формулювати мету і завдання, об'єкт і предмет, гіпотезу дослідження; вибирати необхідні методи дослідження, модифікувати існуючі виходячи із завдань конкретного дослідження; обробляти отримані результати, аналізувати й осмислювати їх з урахуванням наявних даних; складати план-проспект письмової наукової роботи.

мати навички: використання методів економічного аналізу інноваційної діяльності підприємства та його підрозділів та оцінки ринкових позицій підприємства.

бути компетентним: в організації, проведенні та оформленні результатів наукових досліджень з проблем економіки, а також вирішувати завдання своєї професійної спеціалізації.

вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях, які виникають в професійній діяльності.

вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких структур за умов невизначеності та ризику

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

Завдання для самостійної роботи студента (СРС)

№	Перелік завдань	форма задачі	Максимальний бал	Термін и здачі завданья
1	Обґрунтування економічної доцільності впровадження раціоналізаторської пропозиції.	Письмово, захист	20	2 тижні
2	Обґрунтування економічної доцільності впровадження результатів НДР.	Письмово, захист	20	3 тижні
3	Побудова логічної і календаризованої мережевої моделі НДР. Розрахунок параметрів мережного графіка.	Письмово, захист	20	4 тижнів
4	Оптимізація мережевий моделі з трудових ресурсів.	Письмово, захист	20	6 тижнів
5	Бізнес - план НДР і впровадження результатів НДР у виробництво	Письмово, захист	20	7 тижнів

Самостійна робота студента включає:

- рішення за індивідуальними варіантами типових контрольних завдань, розібраних на практичних заняттях;
- підготовка до поточного контролю - усній здачі викладачеві всіх тем дисципліни

На СРСП студенти в терміни, зазначені в таблицях :

- 1) усно здають викладачеві усі теми дисципліни
- 2) здають на перевірку і захищають реферати з питань теоретичної частини , роблять по ним доповіді та презентації .;
- 3) вирішують, здають на перевірку і захищають типові контрольні завдання, вирішені за завданнями індивідуальних варіантів.

ДОДАТОК 2

Питання до заліку з дисципліни

Методологія і організація наукових досліджень

1. Дайте визначення змісту науки залежно від ролей, які вона виконує в суспільстві.
2. Які функції науки? Яка з них, на Вашу думку, є головною?
3. Що є об'єктом науки? На які блоки вона поділяється залежно від об'єкта, що досліджується?
4. Дайте визначення науковій діяльності і перелічіть її форми.
5. В чому полягає наукознавство? Дайте характеристику його розділам.
6. В чому полягає зміст наступних понять: науковий закон, науковий факт, категорія, принцип, постулат, правило, теорія?
7. Наведіть діючу в Україні класифікацію наук.
8. Дайте характеристику організації наукової діяльності в Україні.
9. Які законодавчо-нормативні акти регулюють наукову діяльність в Україні?
10. Дайте визначення понять наукове дослідження, “науководослідний процес”
11. Що виступає об'єктом та предметом наукового дослідження; як співвідносяться між собою ці поняття?
12. Висвітліть класифікацію об'єктів наукового дослідження.
13. Дайте визначення понять “метод”, “методика” та “методологія”.
14. Розкрийте класифікацію методів наукового дослідження.
15. Розкрийте склад загальних методів досліджень.
16. Розкрийте сутність дослідного етапу наукового дослідження.
17. Розкрийте зміст конкретно-наукових (емпіричних) методів та застосування їх у наукових дослідженнях.
18. Дайте характеристику економіко-математичних методів і застосування їх у наукових дослідженнях.

19. Дайте визначення поняттю “процедура”.
20. Яким чином обирається тематика курсової роботи?
21. Поняття об’єкта та предмета дослідження.
22. Що таке академічний плагіат?
23. Структура магістерської роботи.
24. Які вміння студента враховуються під час оцінки магістерської роботи.
25. Дайте визначення наукової організації праці, які її елементи.
26. Які риси вченого визначають ефективність наукової роботи.
Охарактеризуйте їх суть та індивідуальну вагу в дослідному процесі.
27. Що являє собою поняття “мозкова атака”.
28. Скласти визначення організації будь-якого процесу діяльності і наукової організації її.
29. Як класифікується наукова інформація?
30. Що представляє інформаційний пошук, яким він може бути?
31. Які інститути і організації України здійснюють централізований збір і обробку інформації основних елементів опублікованих документів?
32. Для чого використовуються, чим відрізняються банк даних, база даних, база знань?
33. Що включає в себе стадія попередньої підготовки інформації до опрацювання?
34. Які властивості характерні науковим фактам?
35. Яких правил треба дотримуватись при цитуванні літератури?
36. Охарактеризуйте поняття автоматичної системи обробки інформації.
37. Які види інтелектуальних АС розрізняють?
38. На які 4 етапи поділяється процес моделювання?
39. Якими нормативними документами регулюється підготовка науково-педагогічних та наукових кадрів?
40. Назвіть органи, що здійснюють регулювання підготовки науковопедагогічних та наукових кадрів в Україні.
41. Назвіть основні форми підготовки наукових і науковопедагогічних кадрів вищої кваліфікації.
42. Який документ засвідчує присудження наукового ступеня?
43. Які наукові ступені існують в Україні?
44. Назвіть органи, що здійснюють регулювання підготовки науковопедагогічних та наукових кадрів в Україні.

45. Які функції виконує МОН?

46. Яким чином відбувається вступ до аспірантури та докторантури?

47. Чим відрізняється науковий ступінь від вченого звання?

48. Якими мають бути вимоги щодо присвоєння працівникам закладів вищої освіти (наукових установ) вченого звання професора?

49. Якими мають бути вимоги щодо присвоєння працівникам закладів вищої освіти (наукових установ) вченого звання доцента?

50. О

х
а
р
а
к
т
е
р
и
з
у
й
т
е

о
с
н
о
в
н
і

в
и
д
и

н
а